

"EDINOST"
 Izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
 danjih ob sobotah, četrtnih
 in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
 haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
 uri večer. — Obojno izdanje stane:
 za eno mesec . . . 2.50, za eno leto . . . 25.00
 za tri mesece . . . 7.50, za tri leta . . . 75.00
 za pol leta . . . 12.50, za pol leta . . . 125.00
 Na naročbe brez priložne naročilne se
 ne jemlje ozir.
 Posamične številke se dobivajo v pro-
 dajalnicah tobaka v Trstu po 20 vč.,
 v Gorici po 25 vč., Sobotno večerno
 izdanje v Trstu 20 vč., v Gorici 25 vč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za
 naslove z debelimi črkami se plačuje
 prostor, kolikor obsega navadnih vrstic.
 Poslana osmrtnica in javnozahvala, do-
 mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu:
 ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora
 biti frankovano, ker nefrankovana se ne
 sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglašje spro-
 jema upraviteljsko ulica Caserma 13.
 Odprte reklamacije se prosto poštnine.

"Edinost" je moč!

Národne slavnosti.

Zamislimo se v minolost za kako štiri
 desetletja. Takrat je tiščal avstrijske narode
 ob tla neoprani absolutizem. Z letom 1860.
 jeli so isti svobodnejše dihati — prišla se
 je doba ustavnega življenja: premilostni cesar
 je s diplomom s dne 20. oktobra 1860. storil
 velikodušen sklep, da hoče odelj se svojim
 zvestimi podaniki deliti svojo vladarsko oblast.
 V smislu omenjenega diploma dobile so po-
 samične kronovine svoje zakonodajne zbornice
 — deželne zbornice — in na Dunaju se je
 zasedel osrednji parlament: državni zbor.
 Cesar Fran Josip se je po tem sklepu od-
 povedal velikemu delu svojih nedotakljivih
 vladarskih pravic na korist svojih narodov-
 podanikov.

Ta velikodušni čin zagotovil je našemu
 milemu vladarju najzgodnejše mesto v zgodovini
 vladarske hiše Habsburgov in v zgodovini
 države avstrijske, kajti s tem činom je
 naš vladar dokumentoval pred vsem svetom,
 da je njegovi državniški modrosti, njegovemu
 blagomu srcu in vsemu njega hotenju le eden
 konečni cilj: blagor in zadovoljnost narodov.
 Skrb za blaginjo, napredek in srečo svojih
 podanikov — to je bil oni srčni nagib, po
 katerem je naš cesar — pustivši na strani
 sleherni osir na samega sebe in na svojo
 prejasno hišo — podelil narodom svobodo in
 tako odprl pot sleherni národnosti, da se more
 razvijati po svoje, da more negovati svojo
 národno individualnost ter stremeti po svojih
 národnih idealih, seveda v soglasju s ko-
 ristmi in v okvirju ukupne države.

Diplom s dne 20. okt. 1860. je najdra-
 gocenejši dar, s katerim je cesar Fran Josip
 mogel osrečiti svoje različne národe. In národi
 avstrijski vedo primerno ceniti ta velikodušni
 čin slavnega Habsburga. Čut neprecenljive uda-
 nosti in goreče ljubezni nas navdaja vseh do
 svojega dobrotnika na prestolu avstrijskem.
 Po podeljenju ustave se je tako utrdila vez
 med národi in vladarjem, da ne more srušiti
 leto nobena sovražna sila. Viharne pluje pri
 nas valovje národnih in političnih borb, ali
 ljubezen in udanost do prejasne vladarske
 hiše je ona točka, katere ne more doseči in
 je ne doseže nikdar poneže valovje: pri-
 ljubljenost našega vladarja je blesteča zvezda,
 katere odsev žari po vsem svetu. O tej istini
 nam donša sleherni dan sijajnih dokazov.
 Sleherno veselje in sleharno bál, koje je
 naklonila božja Previdnost naši vladarski
 hiši, občutijo istotako intenzivno zvesta po-
 daniška arca v slehernem selu, v poslednji
 borni koči gorakega satajšja. To velja posebno
 za mali naš narod slovenski. Razmerje med
 vladarjem in njega slovenskimi podaniki je
 toli prično in divno, da moremo reči, da
 dinastijski čut ni nikjer na svetu tako razvit
 nego pri nas. To moramo naglašati uprav v
 teh trenutkih, ko je Vladar nad oblaki na-
 klonil silen udarec naši vladarski hiši, da
 mora ista žalovati na britki nenadni izgubi
 jednega najodličnejših svojih članov — na

našli smrti nadvojvode Viljela. Vladar
 naš plaka na izgubi svojega, po učenosti,
 modrosti in hrabrosti odličnega strica, a v
 tej žalosti družijo se širjim slasti slovenski
 národi. To mu bodi v tolažbo v teh britkih
 urah!

Z diplomom s dne 20. oktobra 1860. je
 odprl torej presvetli cesar narodom pot do
 svobodnega razvoja v národnem in gospo-
 darskem pogledu. Ker pa je doba absolu-
 tizma udušila v njih sleherno zavest, samo-
 stojnost v mišljenju in pravi smisel za poli-
 tična prava — iz kratka: ker je narod naš
 dremal spanje národne nezvestosti, misliti je
 bilo treba na primerna pota in sredstva, kako
 vzbuditi narod iz spanja in kako vzbuditi v
 njem zavest o svojem lastnem pravu. To je
 bilo težko, ogromno delo. A tedanji rodoljubi
 — kojih večina počiva sedaj že v hladnem
 grobu — se niso plašili dela, ampak lotili
 so se porostane naloge, ker so vedeli, da
 trdna in jeklena volja, izvirajoča iz pristnega
 národnega navdušenja in iz velike ljubezni
 do svojega rodu, je vsakdar jačja, nego pa
 zapreke, postavljene od ljudi, ki niso dobre
 volje. In res so tedanji rodoljubi sijajno
 rešili svojo nalogo: sanetili so iskro, ki je
 mogočno zaplapolala v velik plamen. Národno
 gibanje postajalo je od dne do dne inten-
 sivnejše in slednjič se je razvilo tako, da je
 postalo važen činitelj v političnem življenju
 države avstrijske. Drugorodni sosedje so za-
 vično opazovali to gibanje, dokler se ni čut
 zavisti prelevil v čut strupenega sovražstva.
 Ali vaa slaba volja ni mogla več zaustaviti
 vrtečega se koleasa: plamen slovenskega ro-
 doljuba segal je dalje in dalje, krog rodo-
 ljubov širil se je bolj in bolj. Narod slovenski
 je stopil v areno, zapričeniti resno delo na
 polju národne obrasbe, kulture in gospodar-
 skega napredka. In od tedaj do danes smo
 dovršili lep kos dela; zaslug gre pa na tem
 v prvi vrsti onim rodoljubom, ki so začeli
 orati ledino in ki so v prosep svoje ideje
 modro pogodili — prava sredstva.

In katera so bila ta sredstva? Dobro
 vedo, da pri národu, ki malo ali nič ne čita
 in nima nikakega zmišlja za javna vprašanja,
 se da le malo opraviti s pisano besedo, skle-
 nili so vneti arca s živo besedo na javnih
 shodih in národnih slavnostih. In zlasti ná-
 rodne slavnosti — prirejane v širših ali ožjih
 mejah — so spoznali soglasno tedanji rodo-
 ljubje, duhovniki in posvetni, kot najprimer-
 nejše sredstvo za pouk in vzgojo ljudstva.
 Na slavnostih se vnoemajo arca, na slavnostih
 se spoznavajo rojaki od najrazličnejših krajev.
 A uprav tej poslednji okolnosti pripisujemo
 mi največjo važnost, kajti zavest, da imamo
 mile brate in rojake na vseh straneh, da to-
 rej nismo osamljeni: ta zavest vzbujala samo-
 zavest in nekaj ponos tudi v priprostem
 ljudstvu, da jame ceniti samo sebe. Zato pa
 je velika sreča za nas, da so prvoborniki
 takoj spoznali veliki pomen národnih slavno-
 sti in le obžalovati moramo one rojake naše
 iz sedanje dobe, kateri zasmejujejo národne

slavnosti kot — otročarije. Vemo, da se
 večini onih, ki se v današnjih dneh cinčno
 rogajo našim národnim društvom, shodom in
 slavnostim, niti ne sanja, kako so vršili za-
 pričetno národno delo naši predniki, sicer ne
 bi, še iz hvaležnosti in pijeteto, tako mrzli
 naših društev in shodov. Kajti zapomnite si
 gospóda, da vaa sredstva, koja imamo danes
 na razpolago v konservativnem in „radikal-
 nem“ taboru za borbo, za svoja načela —
 da vaa ta sredstva so nam ali ustvarila ali
 pa širila in utrjala naša društva in pa
 naše národne slavnosti. Menite-li, da bi
 narod danes tako čital vaše knjige in
 spise, da niso naša društva in národne slavo-
 nosti vzbujale narod k zavesti?!

Ne, naše národne slavnosti niso nikaka
 igrača; tako more misliti o istih le oni, ki
 hoče, da narod vstrajaj v lakajstvu. Národne
 slavnosti so šola rodoljubja, šola za-
 vesti, šola spoznanja svoje vrednosti. Zato
 vabimo še jedenkrat vse naše rodoljube, da
 se udeležijo velike národne slavo-
 nosti v Postojini, kjer si podamo brat-
 ski roko rojaki od severja in od juga. Take
 slavnosti nimajo žaljivega namena za nikogar,
 najmanj pa so strankarskega značaja: take
 slavnosti so najlepša prilika, da si podamo
 roko v miru in spravi — take slavnosti so
 vrše v znamenju — slovenskega rodoljubja.

Slednjič ravnamo se po intencijah vla-
 darja samega, kateri je jasno izjavil svojo
 željo s oktoberskim diplomom iz leta 1860,
 namreč: da národi svobodno negujejo svojo
 narodnost, svojo kulturo in svojo individu-
 valnost. Iskoriščajmo svobodo, koje nam je
 ustvaril dobri vladar sam!

Politiške vesti.

**Katoliški shod — socialni demo-
 kratje.** Dne 30. w. m. pričel je svoja po-
 svetovanja katoliški shod v Brnu. Kakor
 smo že javili v večernjem izdanju od torka,
 bil je izvoljen častnim predsednikom grof
 Egbert Belcredi, predsednikom zboro-
 vanju pa grof Oton Serenyi. Grof Egbert
 Belcredi ni mogel priti na shod, ker ga je
 minoli petek zadela kap. V imenu Slovencev
 je pozdravil shod veleč. g. Krek. Od škofov
 je navzoč samo škof Brnski, dr. Bauer. Prvo
 zborovanje je končalo ob 1/2 9. uri zvečer.

Iste dne zvečer je bil shod socialnih
 demokratov pod milim nebom. Vsi govorniki
 so strastno napadali vlado, koalicijske stranke
 in katoliški shod, naglašujoč, da je minola
 doba resolucij ter da je ta shod nova de-
 monstracija za zahteve obšega volilnega prava.
 Izgredov ni bilo.

**Po smrti Brnskega župana Winter-
 hollerja** zadela je nemško-liberalno stranko
 huda izguba. Pokojni Winterholler ni bil
 samo najzvestejši, ampak tudi najodločnejši
 in najspodobnejši član nemško-liberalne stranke
 na Moravskem. Liberalni listi tarnajo, da
 bo težko popolniti praznoto, ki je nastala
 po smrti Winterhollerja. Sicer pa priznavajo

uri je lilo kot iz škafa, potem je zasvetil
 solnčni žarek, pozlačujoč okrajke sivih obla-
 kov, a kaplje padajo vedno bolj redko kakor
 zlato zrnce na zemljo. Na prag Jurkove ko-
 libe pride Jana in, držeč se za vratnico, po-
 gleda na nebo. Bila je sveža kot prej, samo
 ji nisi videl onega nemirnega, brezskrbnega
 plamena prve mladosti, ampak neko tajno kla-
 vernost, a na polnih ustnicah ji je zaigral
 časi britek nasmeš, kateri naznanja globoko,
 neizkorenljivo bol.

Pred hišo pride na konji upravitelj s
 Sosedja in reče:

— Jana, ukazano je, da pridete jutri
 ve deklce iz Brdovca, da okoplje koruzo
 ob reki Krapini.

— Me deklce? vpraša začujena Jana.

tudi česki listi, da je bil pokojnik pošten in
 trden značaj.

Iz Srbije. Dne 30. m. m. potnil se je
 iz Opatije v Beligrad vodja radikalne stranke
 Nikola Pašić, da se udeleži posveto-
 vanj osrednjega odbora radikalne stranke,
 kojemu odboru je Pašić predsednik.

Grška ima toliko državnih dolgov, da
 si ne more pomoči na nobeno stran. Mini-
 sterstvo Trikupisovo je sicer napravilo neko
 predlogo, kako naj bi se uredilo razmerje
 med Grško državo in nje upniki, toda odbora
 upnikov v Nemčiji in na Angleškem sta od-
 bila predlogo Grške vlade. Temu sklepu se
 najbrže pridruži tudi odbor francoskih upni-
 kov. Kakor javljajo iz Berlina, stori vlada
 sama v najbližji bodočnosti potrebno v var-
 stvo interesov svojih podanikov, ki so upniki
 države Grške. Ne ve se pa, v čem da bodo
 obstajala to varstvo: ali v kaki vojaški de-
 monstraciji, ali morda celo v nasilnem zaple-
 njenju dohodkov države Grške. Ako še pri-
 pomnimo, da je tudi Grška med onimi drža-
 vami, ki so uvele zlato valuto in ako si so-
 daj ogledamo gospodarske in finančne odno-
 šaje v tej državi in pa v Italiji — tudi ta
 ima zlato valuto —, potem si lahko mislimo
 približno, kakih blagov nam je pričakovati
 od uravnave valute, oziroma od uvedanja
 zlato valute. Pravijo, da je zgodovina učiteljica
 narodov — Bog ve, ali se je dotični
 slovenski poslanec, ki je na javnem shodu
 zagovarjal uravnavo valute, kaj ogledal zgo-
 dovino finančne mizerije na Grškem in v
 Italiji?!

Pravda proti morilecu Carnota. Iz
 Pariza javljajo, da oblasti ne privole, da bi
 časniki priobčili o tej razpravi drugo kakor
 obtožni spis in pa sodbo. Tudi mi v „Edi-
 nosti“ smo že sporočili to vest, katero potr-
 jujejo sedaj s najkompetentnejše strani.

Razprava o Rimski banki. Porotnik
 Orlando, ki je bil tudi glasoval v škanda-
 lozni razpravi proti Tanlongu & compagnia,
 javlja v Rimski „Tribuni“: „Potrjujem s
 svojo častno besedo ter sem pripravljen pri-
 seči na to, da nas je bilo do dneva pred
 celokupnim opisom predsednikovim v raz-
 pravi, t. j., ko so bili končali vsi dokazi in
 vsi govori braniteljev, sedem porotnikov
 za obsodbo zatočencev, in le pet za
 oproščenje, zadnji dan pa so
 trije menjali svoje menenje. Od
 teh treh sta bila dva porotnika dva dni pred
 obsodbo z menoj na kozarec vina na trgu S.
 Pantaleo in takrat sta bila popolnoma mo-
 jega menenja (namreč za obsodbo). Od te
 trojice, ki je glasovala zatočencem v prid, je
 bil jeden, ki se je bil poprej najbolj pote-
 goval za obsodbo.“ Ker se porotnik
 Orlando jako rezko pritožuje o verdiktu po-
 rotnikov, mora si vsakdo misliti, da je bilo
 zadnji trenotek par porotnikov — p o d k u p-
 ljenih! Saj v Italiji kaj takega nikakor
 ni nemogoče!

Pravica v Italiji! Razsodba v znani
 škandalozni razpravi o poneverjenjih pri Rim-

— Da, ker so možki leni, a tvoja hiša
 tako ne bi mogla dati možkih.

— In jaz da bi morala od slepega očeta?

— Da, tudi ti, takov je ukaz.

— Dobro, dobro, pridem! Z Bogom!

Upravitelj odhaja, deklca pa gre v ko-
 libo in reče starcu:

— Oče! Vi morate jutri k Ilji v gosti.
 Jaz moram na delo, a vi ne morete ves dan
 sami ostati doma.

— Ti da moraš? Kako je to? vzdigne
 starec glavo in odpre ugasle oči.

— Da, tako se glasi ukaz. Pa kaj zato?
 Jutri okopljemo, a pojutranjem se preseliva
 k Matiji. Starec povese glavo, kakor da se je
 zamislil.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

101

Kmetški upor.

Glagolovska povelj iz leta 1894.

— Spisal August Šenoa. Preložil L. P. Planinski. —

— Pojdi, pojdi, boter Ilja, reče Gubec,
 pa mi poroči, kaj je. Poljime ti Pasaanca,
 ker ni dobro, da prevečkrat sem zahajam.
 Tahijevi ogleduhi bi utegnili sumiti. Da, ali
 predno pojdeš, reci vsakako Jani, naj se z
 Jurkom k meni preseli, ako je mogoče, drugi
 teden. Bolje bo sanjo. Saj si slišal, kaj mi
 je Kata povedala. Tako, tako! Prosim te
 tudi, pazi na narod, naj ne pleni in pošiga.
 Mi zahtevamo svojo pravico, zato ne smemo
 storiti krivice in zla. A sedaj lahko noč,
 boter!

— Srečno, boter! odzdravi Ilja, in Gu-
 bec udari naravnost do reke Krapine, kjer
 se prepelje čez njo in krene proti Stobici.

XXV.

Silovit jug je potegnil, motaje po nebu
 kopice temnomodrih oblakov. Bilo je mirno
 kot v grobu, soparno, da bi poginil. In pri-
 družil se je oblak oblaku, dokler se ni celo
 nebo prepreglo s temnosivim zastorom, izpod
 katerega ni bilo videti niti košček modrega
 neba. Malo potem so jele padati debele ka-
 plje čim dalje bolj goste, a naposled se vlije
 silna ploha. Listje zadrhti, drevje vzravna
 veje, studenci vró z belo peno, goske beže
 z dvorišča, veselo vzdigaje glave in razpro-
 stiraje peroti, a navihani otroci devajo svoje
 rumene glavice vrisajo pod kap. Dve coli

Korejski državi je glavno mesto Seul. Prebivalcev ima ta država 8—9 milijonov ter meri 212.000 kvadratnih kilometrov. Glavno mesto ima kakih 200.000 prebivalcev in leži 10 kilometrov oddaljeno od morja. Japonci so si že osvojili glavno mesto. O izidu te vojske ne dvomi nikdo, kajti Japonci imajo dobro izvežbane, disciplinovane vojake, dočim so Kitajski vojaki le druhali, ki žive od ropa. Mimo tega imajo Kitajci mnogo vojakov le na papirju, kajti žepi mandarinov-poveljnikov nimajo dna. V te žepse se stekajo plačila onih vojakov, koji h ni.